

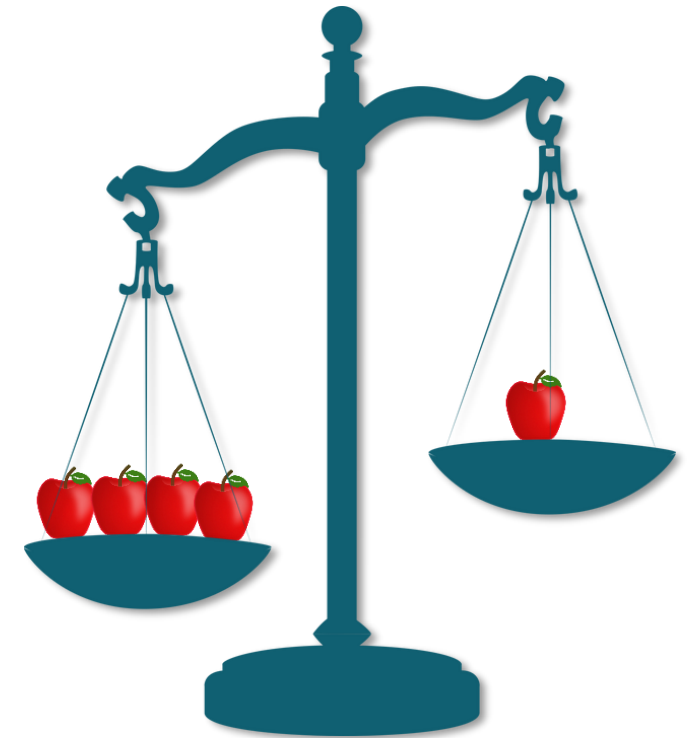
Social og geografisk ulighed i sundhed

Jes Bak Sørensen, forsker
jesbso@rm.dk

Social ulighed i sundhed

- Social ulighed i sundhed er systematiske forskelle i sundhed mellem grupper i samfundet som følge af forskelle i social position
- To perspektiver på social ulighed i sundhed
 - Social gradient (fx uddannelse)
 - Sundhedskløft (fx særligt socialt udsatte)
- To mål for social position i *Hvordan har du det?*
 - Uddannelsesniveaue (25 år og derover)
 - Erhvervstilknytning
- 13 sundhedsmål

Figur 14.1

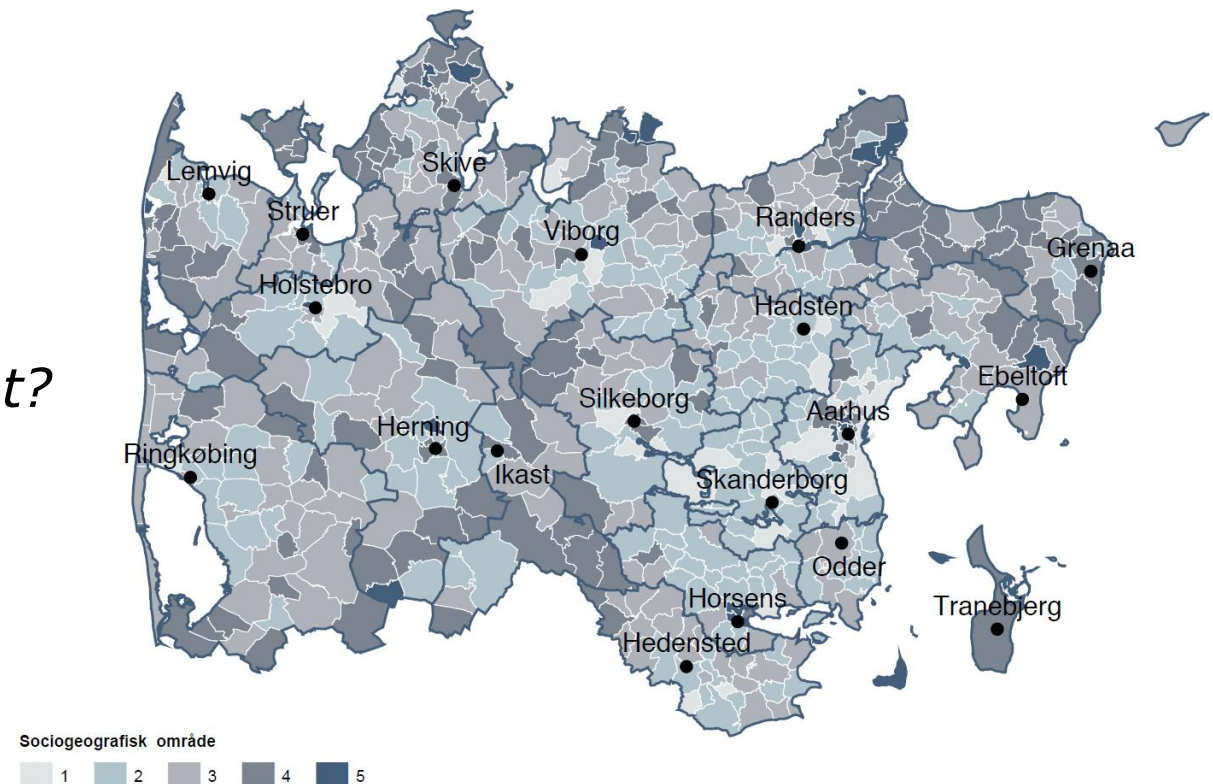
Social ulighed i sundhed – uddannelse og erhvervstilknytning

Sundhedsmål	Alle	Uddannelsesniveau (25+ år)			Erhvervstilknytning						
		Lavt	Middel	Højt	Studerende/ skoleelever	Beskæftigede	Arbejdsløse	Kontanthjælp, sygedagpenge mv.	Førtids- pensionister	Efterløns- modtagere	Folke- pensionister
Dagligrygere	13	22 ●	15 ●	7 ●	8 ●	12 ●	20 ●	20 ●	31 ●	15 ●	11 ●
Drikker mere end 10 genstande om ugen	15	14 ●	16 ●	14 ●	17 ●	14 ●	13 ●	13 ●	13 ●	17 ●	20 ●
Fysisk inaktive	18	28 ●	18 ●	15 ●	17 ●	15 ●	21 ●	26 ●	33 ●	14 ●	23 ●
Usundt kostmønster	18	27 ●	20 ●	10 ●	19 ●	17 ●	22 ●	23 ●	28 ●	15 ●	16 ●
Svær overvægt	18	26 ●	23 ●	13 ●	9 ●	18 ●	24 ●	23 ●	32 ●	23 ●	18 ●
2-5 risikable sundhedsvaner	20	32 ●	24 ●	12 ●							
Dårlig søvnkvalitet	10	15 ●	11 ●	7 ●	9 ●	8 ●	13 ●	21 ●	29 ●	7 ●	10 ●
Dårligt selv vurderet helbred	16	29 ●	17 ●	12 ●	10 ●	10 ●	23 ●	32 ●	48 ●	13 ●	23 ●
Høj score på stresskalaen	29	34 ●	25 ●	23 ●	43 ●	23 ●	45 ●	53 ●	52 ●	13 ●	22 ●
Symptomer på depression	8	10 ●	6 ●	6 ●	17 ●	5 ●	16 ●	23 ●	22 ●	1 ●	4 ●
Ensomhed	14	15 ●	12 ●	12 ●	22 ●	10 ●	24 ●	28 ●	27 ●	9 ●	10 ●
4+ kroniske sygdomme	15	27 ●	18 ●	11 ●	6 ●	9 ●	16 ●	23 ●	43 ●	21 ●	28 ●
En del/meget nedsat arbejdsevne (25-66 år)	18	40 ●	19 ●	9 ●							

- Signifikant større end i hele befolkningen
- Signifikant mindre end i hele befolkningen
- Adskiller sig ikke signifikant fra hele befolkningen

Geografisk ulighed i sundhed

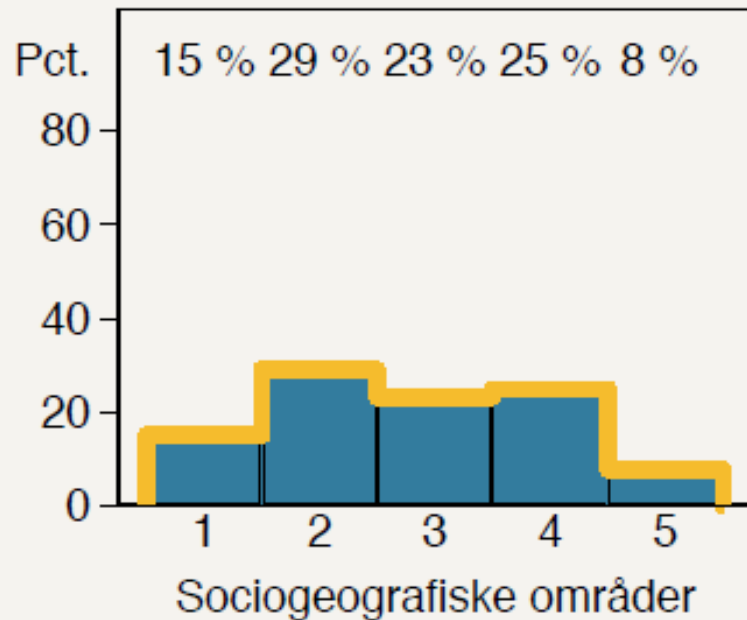
- Social ulighed i sundhed har også en geografisk dimension, der skyldes en opdeling af befolkningen via boligmarkedet, samt uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder
- Inddeling af sogne i *Hvordan har du det?*
 - Indkomst
 - Andel uden for arbejdsmarkedet
 - Andel med kort uddannelse
- Sociogeografisk område 1 til 5

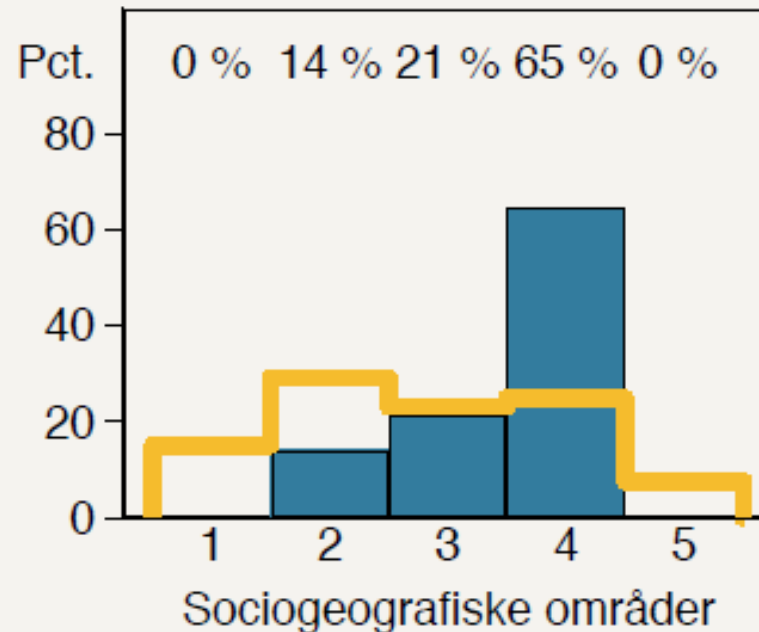
Geografisk ulighed i sundhed

- Der er forskel i kommunernes sociogeografisk profil
- Otte kommuner har alle 5 sociogeografiske områder, de øvrige har 1-4 sociogeografiske områder

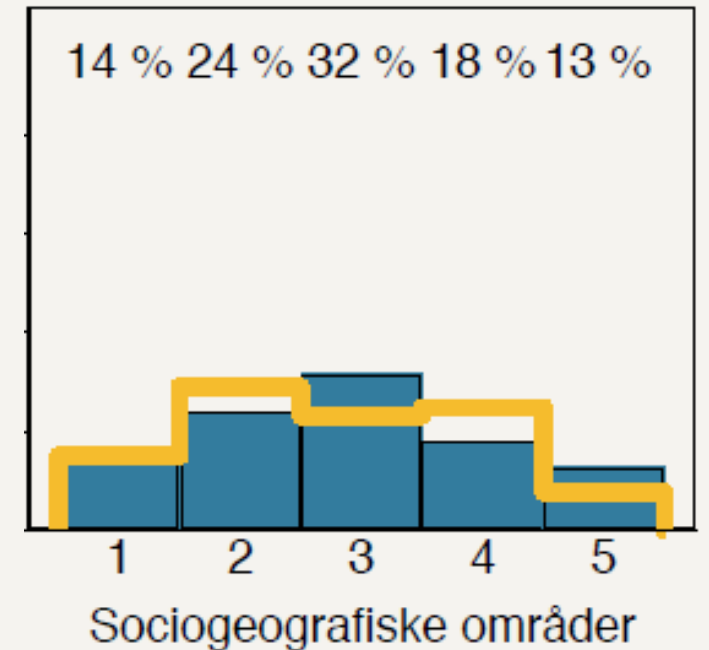
Region Midtjylland

Struer

Holstebro

Figur 14.4

Geografisk ulighed i sundhed og levevilkår

	Region Midtjylland	Sociogeografisk område				
		Område 1	Område 2	Område 3	Område 4	Område 5
Sundhedsmål						
Dagligrygere	13	8 ●	12 ●	13 ●	15 ●	18 ●
Drikker mere end 10 genstande om ugen	15	19 ●	15 ●	14 ●	15 ●	14 ●
Fysisk inaktive	18	14 ●	18 ●	19 ●	20 ●	22 ●
Usundt kostmønster	18	12 ●	17 ●	20 ●	22 ●	21 ●
Svær overvægt	18	10 ●	18 ●	21 ●	22 ●	19 ●
2-5 risikable sundhedsvaner	20	14 ●	19 ●	21 ●	24 ●	24 ●
Dårlig søvnkvalitet	10	9 ●	9 ●	10 ●	12 ●	13 ●
Dårligt selv vurderet helbred	16	12 ●	15 ●	17 ●	18 ●	21 ●
Høj score på stresskalaen	29	26 ●	26 ●	27 ●	32 ●	36 ●
Symptomer på depression	8	7 ●	7 ●	7 ●	10 ●	13 ●
Ensomhed	14	13 ●	12 ●	13 ●	15 ●	18 ●
4+ kroniske sygdomme	15	12 ●	14 ●	17 ●	17 ●	19 ●
En del/meget nedsat arbejdsevne (25-66 år)	17	12 ●	15 ●	19 ●	20 ●	27 ●
Levevilkår						
Manglende social støtte	17	13 ●	16 ●	17 ●	19 ●	22 ●
Belastet af økonomi	13	12 ●	11 ●	11 ●	15 ●	19 ●
Belastet af arbejdssituation	17	19 ●	16 ●	16 ●	18 ●	21 ●
Belastet af boligsituation	8	8 ●	7 ●	7 ●	9 ●	12 ●
Belastet af egen sygdom	17	14 ●	15 ●	16 ●	19 ●	21 ●
Manglende indflydelse på arbejde	5	4 ●	4 ●	4 ●	5 ●	7 ●

- Signifikant større end i hele befolkningen
- Signifikant mindre end i hele befolkningen
- Adskiller sig ikke signifikant fra hele befolkningen

1

Område 1	Område 2	Område 3	Område 4	Område 5
Antal personer: 5.600	Antal personer: 9.800	Antal personer: 13.000	Antal personer: 7.400	Antal personer: 5.300
Mejdal Sogn Mejrup Sogn	Ellebæk Sogn Idom-Raasted Sogn Madum Sogn Måbjerg Sogn Naur Sogn Nørre Felding Sogn Sir Sogn Tvis Sogn Sir Sogn Staby Sogn Tvis Sogn	Borbjerg Sogn Bur Sogn Ejsing Sogn Gørding Sogn Handbjerg Sogn Holstebro Sogn Husby Sogn Ryde Sogn Sahl Sogn Staby Sogn Trandum Sogn	Herrup Sogn Hogager Sogn Sevel Sogn Sønder Nissum Sogn Ulfborg Sogn Vemb Sogn Vinderup Sogn	Nørrelands Sogn

2

4

Læsevejledning:

Sociogeografiske områder

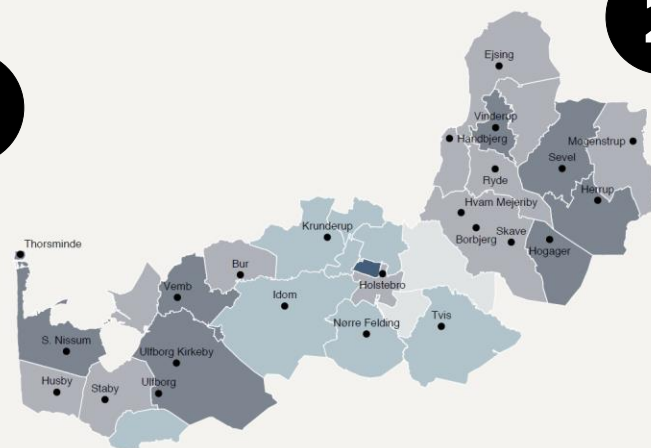
Denne analyse opdeler kommunen i områder på baggrund af befolkningens uddannelse, tilknytning til arbejdsmarkedet og personindkomst. Analysen er et redskab til at identificere områder med store sundhedsudfordringer.

Sociogeografisk område 5 er de geografiske områder, hvor der er en høj andel af personer med lavt uddannelsesniveau, en høj andel i den erhvervsaktive alder uden for arbejdsmarkedet samt lav gennemsnitlig personindkomst. Det modsatte gør sig gældende for sociogeografisk område 1. Jo mørkere farver på kortet, jo lavere socioøkonomisk status blandt befolkningen i det pågældende område.

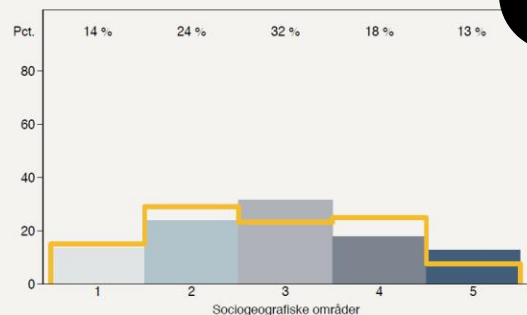
Den sociogeografiske opdeling af kommunerne er foretaget på sogneniveau og er baseret på oplysninger fra Danmarks Statistik om hele befolkningen på 25 år og derover.

Søjlegrafen viser, at befolkningen i Holstebro Kommune er fordelt på alle fem typer af sociogeografiske områder. En relativ stor del af befolkningen bor i område 5. Holstebro Kommune har en sociogeografisk profil, der minder meget om profilen for hele regionen (den gule linje i søjlegrafen).

Se indledningen af kapitlet for en nærmere gennemgang af de analyser og metoder, der er brugt til den sociogeografiske opdeling.

Sociogeografisk område

3

5

Sundhedsmål	Sociogeografiske områder					Region og kommuner	Udvikling 2010-2021	
	Region Midtjylland	Holstebro Kommune	Omr. 1	Omr. 2	Omr. 3			Omr. 4
Dagligrygere Antal personer: 5.900	Pct. 13	Pct. 14	Pct. 7*	Pct. 14	Pct. 13	Pct. 16	Pct. 19	Region og kommuner: 2010-21 2013-21 2017-21
Drikker mere end 10 genstande om ugen Antal personer: 6.200	15	15	10*	15	15	19	14	
Fysisk inaktive Antal personer: 7.800	18	18	12*	14*	20	23	21	
Usundt kostmønster Antal personer: 8.700	18	20*	17	19	21	25	20	
Svær overvægt Antal personer: 9.300	18	22*	15*	19	22	27	29	
2-5 risikable sundhedsvaner Antal personer: 9.300	20	21*	11*	19	23	28*	23	
Dårlig søvnkvalitet Antal personer: 4.200	10	10	7	7*	10	11	16*	
Dårligt selvvurderet helbred Antal personer: 7.500	16	16	10*	10*	17	21	26*	
Høj score på stresskælen Antal personer: 12.000	29	28	16*	25	28	30	40*	
Symptomer på depression Antal personer: 3.000	8	7	3*	6	7	7	15*	
Ensomhed Antal personer: 5.200	14	12	5*	11	13	12	21*	
4+ kroniske sygdomme Antal personer: 6.800	15	15	8*	14	17	17	23*	
En del/meget nedsat arbejdsevne (25-64 år) Antal personer: 6.800	18	18	8*	17	19	24	27	

Region Midtjylland
Holstebro Kommune
Øvrige kommuner

Signifikant større i 2021
Signifikant mindre i 2021
Ingen forskel

Læsevejledning: Sundhed på én side

I første kolonne ses de valgte sundhedsmål og antal borgere i kommunen med det enkelte sundhedsmål. I anden og tredje kolonne ses forekomsten af sundhedsmålene i hele Region Midtjylland og i kommunen. Signifikante forskelle er markeret med en stjerne. I de næste kolonner ses forekomsten af sundhedsmålene i de forskellige sociogeografiske områder i kommunen. Signifikante forskelle mellem det enkelte sociogeografiske område og befolkningen i hele kommunen er markeret med en stjerne. I søjlegrafen ud for hvert sundhedsmål kan man se, hvordan kommunen er placeret sammenlignet med hele Region Midtjylland og de øvrige kommuner i regionen. I kolonnen til højre ses udviklingen for sundhedsmålene for perioden 2010 til 2021 for kommunen. Se indledningen af kapitlet for en beskrivelse af sundhedsmålene.

HOLSTEBRO KOMMUNE

Sundhed på én side

5

- Region Midtjylland
- Holstebro Kommune
- Øvrige kommuner
- Signifikant større i 2021
- Signifikant mindre i 2021
- Ingen forskel

Sundhedsmål

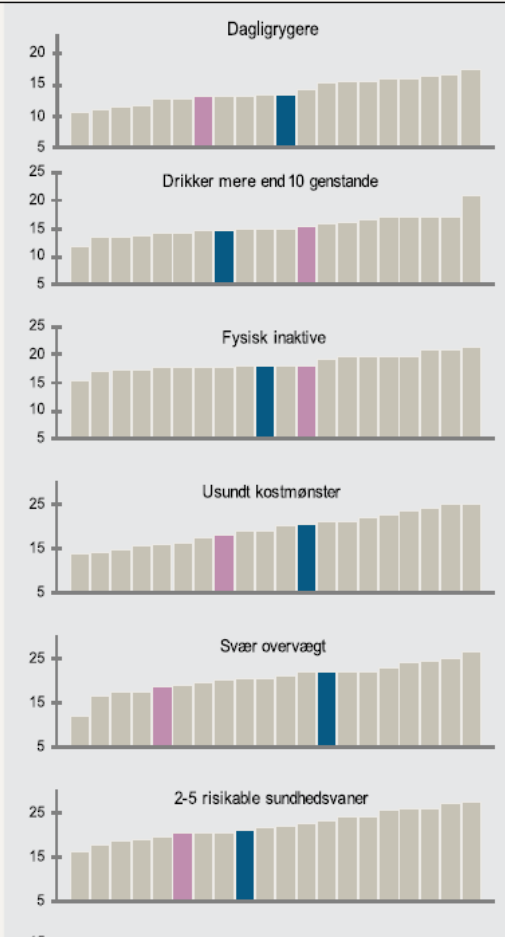
Region Midtjylland
Holstebro Kommune

Sociogeografiske områder

Region og kommuner

Udvikling 2010-2021

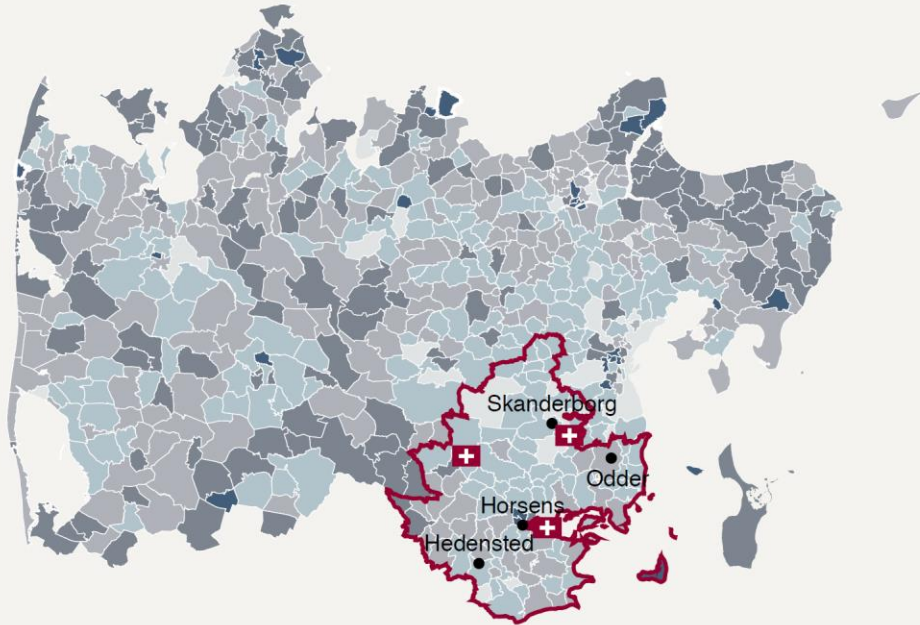
Sundhedsmål	Region Midtjylland	Holstebro Kommune	Sociogeografiske områder					Region og kommuner	Udvikling 2010-2021		
	Pct.	Pct.	Omr. 1 Pct.	Omr. 2 Pct.	Omr. 3 Pct.	Omr. 4 Pct.	Omr. 5 Pct.		2010-21	2013-21	2017-21
Dagligrygere Antal personer: 5.900	13	14	7*	14	13	16	19	●	●	●	
Drikker mere end 10 genstande om ugen Antal personer: 6.200	15	15	10*	15	15	19	14	●	●	●	
Fysisk inaktive Antal personer: 7.800	18	18	12*	14*	20	23	21	●	●	●	
Usundt kostmønster Antal personer: 8.700	18	20*	17	19	21	25	20	●	●	●	
Svær overvægt Antal personer: 9.300	18	22*	15*	19	22	27	29	●	●	●	
2-5 risikable sundhedsvaner Antal personer: 9.300	20	21*	11*	19	23	28*	23	●	●	●	

HORSENSKLYNGEN

Sociogeografiske områder

Område 1 Antal personer: 16.800
Område 2 Antal personer: 77.700
Område 3 Antal personer: 33.300
Område 4 Antal personer: 13.300
Område 5 Antal personer: 14.500

Sociogeografisk område

1 2 3 4 5 + hospitaler, centre og sundhedshuse

Læsevejledning: Sociogeografiske områder

Denne analyse opdeler kommunen i områder på baggrund af befolkningens uddannelse, tilknytning til arbejdsmarkedet og personindkomst. Analysen er et redskab til at identificere områder med store sundhedsudfordringer.

Sociogeografisk område 5 er det geografiske område, hvor der er en høj andel af personer med lavt uddannelsesniveau, en høj andel i den erhvervsaktive alder uden for arbejdsmarkedet samt lav gennemsnitlig personindkomst. Det modsatte gør sig gældende for sociogeografisk område 1. Jo mørkere farver på kortet, jo lavere socioøkonomisk status blandt befolkningen i det pågældende område.

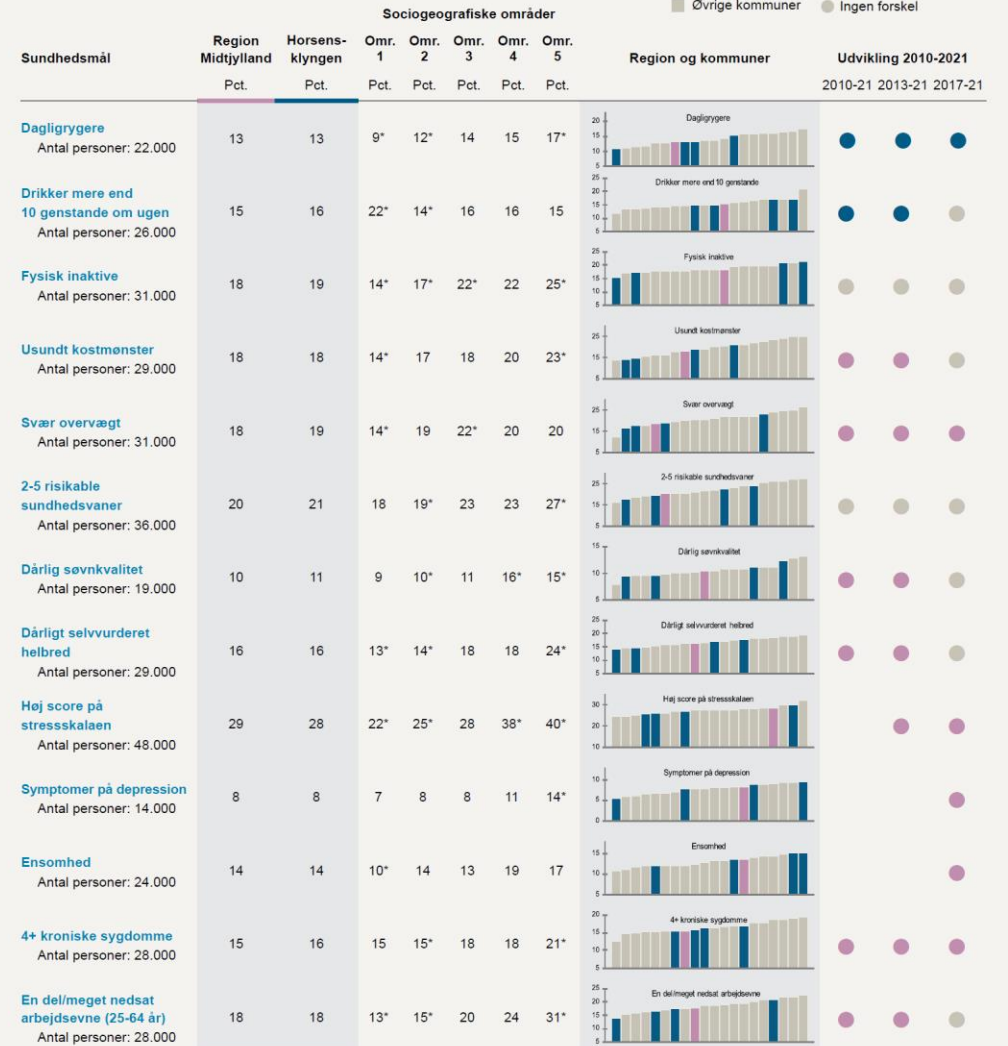
Den sociogeografiske opdeling af klyngen er foretaget på sogneniveau og er baseret på oplysninger fra Danmarks Statistik om hele befolkningen på 25 år og derover.

Horsensklyngen består af Regionshospitalet Horsens, Hedensted Kommune, Horsens Kommune, Odde Kommune og Skanderborg Kommune.

Se indledningen af kapitlet for en nærmere gennemgang af de analyser og metoder, der er brugt til den sociogeografiske opdeling.

HORSENSKLYNGEN

Sundhed på én side

Læsevejledning: Sundhed på én side

I første kolonne ses de valgte sundhedsmål og antal borgere i klyngen med det enkelte sundhedsmål.

I anden og tredje kolonne ses forekomsten af sundhedsmålene i hele Region Midtjylland og i klyngen. Signifikante forskelle er markeret med stjerner.

I de næste kolonner ses forekomsten af sundhedsmålene i de forskellige sociogeografiske områder i klyngerne. Signifikante forskelle mellem det enkelte sociogeografiske område og befolkningen i hele klyngen er markeret med en stjerne.

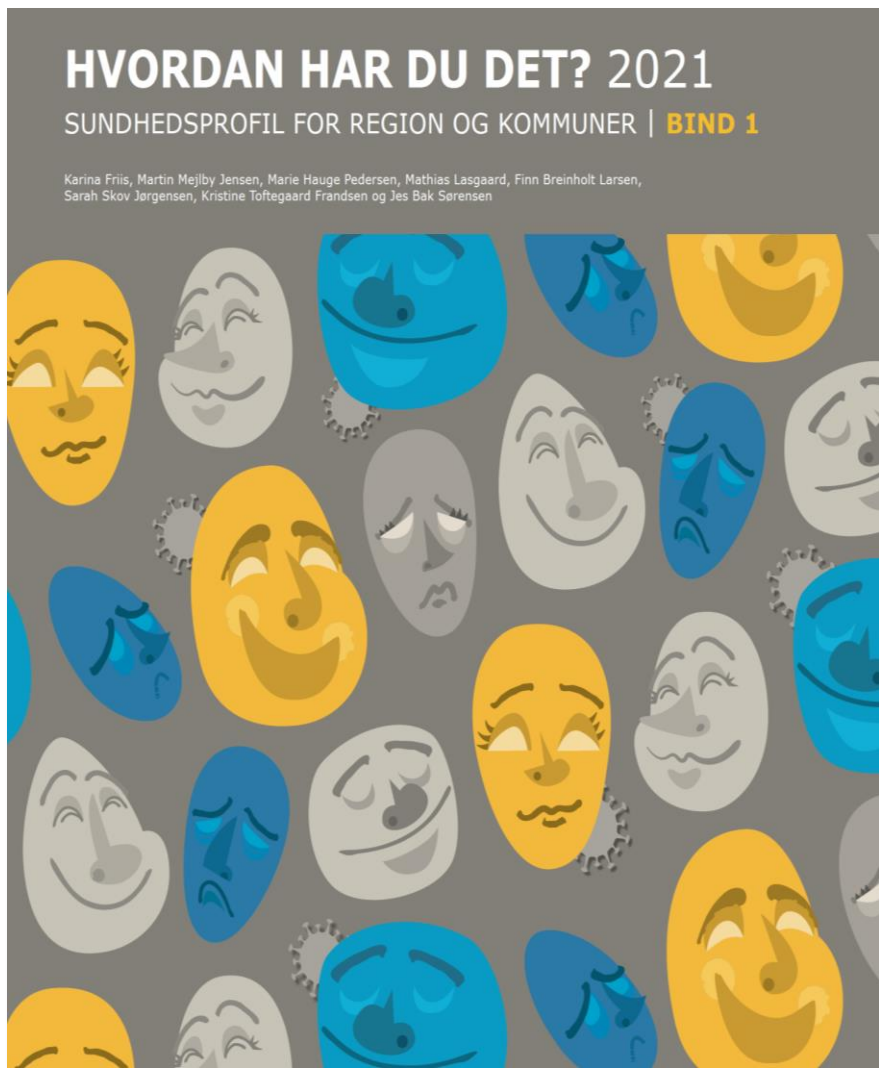
I søjlegrafene ud for hvert sundhedsmål kan man se, hvordan kommunerne i klyngen er placeret sammenlignet med hele Region Midtjylland og de øvrige kommuner i regionen.

I kolonnen til højre ses udviklingen for sundhedsmålene for perioden 2010 til 2021 for klyngen.

Se indledningen af kapitlet for en beskrivelse af sundhedsmålene.

Opsummering

- Der er en betydelig social og geografisk ulighed i sundhed i Region Midtjylland
- Det gælder både for sundhedsvaner, fysisk og mental sundhed
- Faldende uddannelsesniveau – dårligere sundhed
- Uden for arbejdsmarkedet – dårligere sundhed
- Ressourcesvagt område – dårligere sundhed og levevilkår
- Problemerne klumper sammen hos udsatte grupper

✉ hvordanhardudet@rm.dk
www.hvordanhardudet.rm.dk

SoMe: #sundhedsprofilen
Twitter: Følg @DKfact
LinkedIn: Følg DEFACTUM